

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 4 Ιανουαρίου 1904

ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 77

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ

Και τάλυμα άγωνιστική για τὸ ναὸ νὰ πλάσω
Στὴν πέτρα τὴ δική μου ἀπάνω,
Καὶ νὰ τὸ στήσω δλόγγυμο, καὶ νὰ περάσω,
Καὶ νὰ περάσω δίχως νὰ πεθάνω.

Καὶ τάλυμα. Καὶ οἱ ἄνθρωποι, στενοὶ προσκνη-
[τάδες

Στὰ ξόανα τάλυμα μπροστὰ καὶ τὰ κακοτυμένα,
Θυμῷ γρικῆσαν τίχημι καὶ φόβου ἀνατριχάδες,
Κ' εἶδ'ινε σὰν ἀντίμαχους καὶ τάλυμα κ' ἐμένα.

Καὶ τάλυμα, στὰ σκύβαλα κ' ἐμὲ στὴν ἐξορία!
Κ' ἐφυγα, ξένο σέρεται τὸ γοργοπέρασμά μου.
Καὶ πρὶν νὰ φύγω, πρόσφερα παράξενη θυσία:
Ἐσκαψα λάκκο, κ' ἔθαψα στὸ λάκκο τάλυμά μου.

Καὶ τοῦ ψιθύρισα: «Ἄφαντο βυθίσου αὐτοῦ, καὶ
[ζήσο

Μὲ τὰ βαθιὰ ριζώματα καὶ μὲ τὰρχαῖα συντριμμία,
Ὅσο ποῦ νάθῃ ἢ ὅρα σου ἀθάνατο ἄνδρες εἶσαι,
Ναὸς νὰ νύσῃ καρτερεῖ τὴ θεία δική σου γύμνια.

Καὶ μ' ἓνα στόμα διάπλατο καὶ μὲ φωνὴ προφήτη,
Μίλησ' ὁ λάκκος: «Ναὸς κανεῖς, βάθρο οὔτε φῶς,
[τοῦ κάκου!

Γιὰ δῶ, γιὰ κεῖ, γιὰ πουθενὰ τὸ ἄνθος σου, ὦ τε-
[χρίτη!

Κάλλιο γιὰ πάντα νὰ χαθῇ μέσ' στήμαχτα ἐνὸς
[λάκκου.

Ποτὲ μὴν ἐρθ' ἢ ὄρα του! Κι' ἂν ἐρθῃ, κ' ἂν
[προβάλλῃ.

Μεσοὶς θὰ λάμπῃ καὶ ὁ ναὸς ἀπὸ λαὸ ἀγαλμάτων,
Τάλυματα ἀγεγάδιωτα καὶ οἱ πλάστες τριομεγάλοι.
Γύρνα ξανά, βουκόλακα, στὴ νύχτα τῶν μνημάτων

Τὸ σήμερον εἶτανε γορὴς, ταῦριο ἀργὰ θὰ εἶναι,
Δεῖθ' ἀσὸς στρέβλῃ τὸνερο, μηδὲ ἡ ἀγῆ ποῦ θέλεις,
Μὲ τὸν καημὸ τοῦ ἀθάνατου, ποῦ δὲν τὸ φτάνεις,
[μείνε,

Κυνηγητὴς τοῦ σύγγραφον, τοῦ Ἰσκιῶ Πραξιτέλης.

Τὰ τωρινὰ καὶ ταῦριανὰ, βρόχοι καὶ πέλαιγα ὄλα
Σύνεργα τοῦ πημοῦ γιὰ σὲ καὶ δοράματι τῆς πλάνης.
Μακρότερη ἀπ' τὴ δόξα σου καὶ μὰ τοῦ κήπου
[βιόλα.

Καὶ θὰ περάσῃ, ἄπορε, καὶ θὰ πεθάνῃς!

Κ' ἐγὼ ἀποκρίθηκα: «Ἄς περάσω καὶ ἄς πεθάνω!
Πλάστης κ' ἐγὼ μ' ὄλο τὸ νοῦ καὶ μ' ἄλη τὴν καρ-
[διά μου.

Λάκκος κ' ἄς φάῃ τὸ πλάσμα μου. Ἄπὸ τὰθά-
[νατα ὄλα

Μπορεῖ νὰζίξῃ πιὸ πολὺ τὸ γοργοπέρασμά μου».

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ „ΝΟΥΜΑ“

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΣΙΕΡΙΑΣ

ΓΥΡΩ-ΤΡΙΓΥΡΩ ΣΤΑ ΣΑΡΑΒΑΛΑ

Νὰ εἶναι τάχα φυσικό μας ἡ ἐπιχτήτο; Με-
γάλο λόγο δε λέω· μὰ νομίζω πῶς εἶναι τὸ δεύτερο.
Ὁ λαὸς μας ποῦ ἀκολουθεῖ σὲ ὄλα τὴ φυσική του ὄρ-
μή, δε φρίνεται νὰ πολυσκοτίζεται γιὰ τὰ περασμένα.
Σημκντικὰ ἢ ἀσήμαντα τοὺς ρίχνει μὰ ματιά συμπα-
θητικὴ ἢ ὄχι κατὰ τὴν ἀξίαν τους, τὰ πασπατεύει
λίγο, τὰ χαϊδολογᾷ κ' ἔπειτα τοὺς γυρίζει τίς πλά-
τες. Προαισθάνεται, θάλεγε κανεῖς, πῶς ἡ προσή-
λωση φέρνει τὸν κίνδυνο καὶ τὴν ἀποφεύγει. Πρόσω-
πα εἶναι, πράματα εἶναι τὸ ἴδιο. Τόσο μάλιστα ποῦ
πολλὲς φορές ἔρχεται κανεῖς νὰ τὸν χαρακτηρίσῃ γιὰ
ἀχάριστο καὶ ἀσεβέστατο.

Καὶ ὅμως ἡ φανερὰ ζωὴ μας δείχνει ὄλος διό-
λου τὸ ἀντίθετο. Δείχνει ἓνα λαὸ ποῦ ἐδέθηκε στὴν
πρόληψή μ' ἐπιμονὴ καὶ φανατισμὸ Κινέζου. Γυρίζει
ὀλόγυρα στὴν περασμένη τῆς ζωῆ σὰν τ' ἄλογα γύρω

στὸ στυγερό. Καὶ κἀτι χειρότερο ἀκόμη. Γιατί κάτω
ἀπὸ τῶν ἀλόγων τίς ὀπλὲς ἐνῶ τριβόνται καὶ κορνια-
χτιζόνται τὰ στήχια πηδᾷ τὸ σιτάρι ὀλόχρυσο, ἡ
τροφὴ τοῦ γεωργοῦ καὶ ὄλων μας. Ἐνῶ κάτω ἀπὸ τὸ
βαρὺ πέλμα τοῦ λαοῦ μας, τριβεται καὶ ξεψυχᾷ κάθε
ἐλπίδα καὶ πρόβδος τῆς φυλῆς μας.

Πάρτε τὴν πολιτικὴ. Ἐνας γέροντας παμπόνη-
ρος, ποῦ σηκώνει στὴ ράχη του ἀμαρτίες δύο γενεῶν,
ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ παίξῃ τὸν πρῶτο ρόλο. Χί-
λιες φορές ἐδείχτηκε ἡ ψευτιά του· μῆρες φορές ἐφα-
νερώθηκε ἡ ἀποτυχία του στὰ ἔθνη καὶ ζητήματα
ἔφερε ὀλοφάνερο τὸν κίνδυνο καὶ τὴν ἀτιμία μέσα
στὸν τόπο του καὶ ὅμως ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁ ἐκλε-
χτός μας. Γιατί; Μήπως δὲν ἔχει ἄλλους ἀντίπα-
λους; Μὴ δὲν εἶν' ἐκείνοι κκλητέροι του, νεώτεροι
του, ἀνθρωπινώτεροι του; Εἶναι καὶ τὸ ξέρουμε ὄλοι.
Καὶ ὅμως τὸν ἔχουμε κκαχὴ μας, κατφυγῆ καὶ
σωτήρα μας. Ἐνας Γαβριλίδης ἀξάρνα, ποῦ ἂν ἤ-
θελε θὰ ἔκανε δέκα Δεληγιάννηδες καὶ πάλι Γαβρι-
λίδης νὰ μείνῃ, ἀπ' αὐτὸν περιμένει τὴν ἀπολύ-
τωση. Ἐνα πλῆθος ἀπὸ ἄνδρες δυνατοὺς στὰ γράμ-
ματα, στὴν κοινωνία, στὴν πολιτικὴ, ἄνδρες γεμάτους
ἀπὸ αἶμα καὶ ζωὴ καὶ νάχα τριγυρίζει αὐτὸν τὸν ὄγ-
δοητάρη καὶ προσδοκᾷ νὰ τοῦ φτιάσῃ τὴν τόπο. Τὸ
παρὸν ζητεῖ ἀπὸ τὸ σάπιο παρελθὸν δοξασμένο τὸ
μέλλον. Πῶς γίνεται αὐτό; Ἔτσι. Γιατί ἐμάθαμε
νὰ σεβόμεθα καὶ νὰ ὑμνολογοῦμε τίς μούμιες.

Κυττάξτε στὴν τέχνη. Ὁ κ Βλάχος μετάρρασε
τὸν Οιδίποδα. Μετάρρασε σαχλή, ἀκατανόητη, καὶ
κρύα. Εἶνε γνωστὸ πῶς ὁ κ. Σουρῆς τὴν κῆρε πάγο·
τὴν παρόμοιασε μὲ χιονόνερο. Καὶ δὲν ἤμπορούσε
κανεῖς νὰ περιμένῃ διαφορετικὴ κρίση ἀπὸ τὴν κα-
λαισθησιακὴ καὶ τὴν ἀντίληψη τοῦ ποιητῆ τοῦ «Ρω-
μιοῦ». Καὶ ὅμως ἂν ἔγραφε γι' αὐτὴν—πιθανὸν καὶ
νὰ ἔγραφε· δὲν ξέρω—θὰ τὴν εὑρίσκε ἀρμονικὴ
ὀλοζώντανη, θεία. Αὐτὸ ποῦ ἔκαμε ὁ κ. Κακλαμά-
νος στὴν ἐφημερίδα του καὶ ὄλ' οἱ ἄλλοι δημοσιο-
γράφοι. Γιὰ τοὺς ἄλλους οὔτε λόγος νὰ γίνεταί.
Ὁ κ. Κακλαμάνος ὅμως κανεῖ καὶ λίγο τὸ λόγιον.
Ἐχει κλαισθησιακὴ καὶ μύρωση καὶ ἀντίληψη ἐξαι-
ρετικὴ. Φέτος μάλιστα μετάρρασε καὶ τὸ Χειμωνιά-
τικο Περικυβί τοῦ Σαῖξπήρου. Καὶ τὸ μετάρρασε σὲ
ζωντανὴ γλώσσα, δημοτικὴ σχεδόν. Πῶς κατόρ-
θωσε λοιπὸν νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ σὲ τέτοιο ἀφύ-
σικο καὶ ἀλλόκοτο συμβιβασμὸ; Μυστήριο! Μυστή-
ριο γιὰ τοὺς ἄλλους, ὄχι ὅμως γιὰ μᾶς. Ὁ κ. Βλά-
χος μπορεῖ τῶρα νὰ ξεχάσῃ τὸ πικρὸ παράπονον ποῦ
ἔκαμε ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια. Ἡ ἱεραρχία ἐρρίζωσε γιὰ
καλὰ στὸν τόπο μας· καὶ τ' ἀγῶθά της τ' ἀπολαβαί-
νει μὲ τὸ παραπάνω. Ὁ κ. Βλάχος ἐργάστηκε γιὰ